

24-179303ASD-ALAG DOM

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- KETIL FOLKVARD AUNE SONDRESEN, signert 16.10.2025 med ID-Porten: BankID
- DAG BUGGE NORDÉN, signert 16.10.2025 med ID-Porten: BankID
- BEN FEGRAN, signert 16.10.2025 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet innholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

AGDER LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt:**Saksnr.:** 24-179303ASD-ALAG**Dommere:**Lagdommer
Lagdommer
Ekstraordinær lagdommerDag Bugge Nordén
Ketil Sondresen
Ben Fegran

Ankende part	Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund	Advokat Guro Emilie Hem Advokat Åse Britt Olafsen
Ankemospart	Anne Quale	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Ingvild Koksvik	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Elin Maria Charlotte Bragdø	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Gunhild Brustugun	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Haldis Quale	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Arne Sten Mikalsen	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Inger Lise Eriksen	Advokat Frank Johansen
Ankemospart	Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund	Advokat Frank Johansen

Ingen begrensninger i adgangen til offentlig gjengivelse

Dokumentet er signert digitalt av:

- KETIL FOLKVARD AUNE SONDRÉSEN, 16.10.2025
- DAG BUGGE NORDÉN, 16.10.2025
- BEN FEGRAN, 16.10.2025

Forseglet av

Posten Norge

Hva saken gjelder og problemstillingene den reiser

Saken gjelder i hovedsak spørsmål om en stiftelse er lovlig opprettet.

Dyrebeskyttelsen Norge (DN) er en landsdekkende demokratisk dyrevernorganisasjon etablert i 1859 med formål å fremme og sikre dyrs rettigheter og velferd. DN har lokalavdelinger over hele landet. Saken gjelder disposisjoner foretatt av lokalavdelingen i Farsund (DNF). Laget ble stiftet i 2006. Lokalavdelingen endret fra sommeren 2023 navn til Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund.

DNF ble i 2013 (ikke i 2015 som det står i tingrettens dom side 3) kjent med at lokalavdelingen var tilgodesett i testamentet til Lars Holmedal. Avdelingen innhentet råd fra advokat om hvordan lagets midler mest hensiktsmessig kunne sikres. Advokatens råd var å etablere en stiftelse.

Saken ble behandlet på årsmøtet i DNF 23. april 2015. Årsmøtet vedtok et forslag til vedtak som i vedlegg til innkallingen var beskrevet slik:

Årsmøte 2014 vedtok at DNF skulle utrede de økonomiske utfordringene frem mot årsmøte i 2015. Det har styret gjort sammen med advokat Berit Knudsen ved Farsundsadvokatene AS.

Redegjørelse:

Ved styrets leder Haldis Quale

Forslag til vedtak:

1. Årsmøtet sier ja til opprettelse av en stiftelse i samarbeid med advokat Knudsen som skal sikre midler gitt og innsamlet til arbeidet med hjemløse og utsatte dyr i Farsund og omegn.
2. Årsmøtet sier ja til at midler fra DNF overføres denne stiftelsen, og at styret avgjør størrelsen på midlene som overføres.
3. Årsmøtet gir styret fullmakt til å utforme stiftelsens struktur og vedtak, og avgjøre midlene som skal overføres.
4. Årsmøtet gir styret fullmakt til å også gi fremtidige midler/gaver til stiftelsen når man mener det er nødvendig – og er i samsvar med intensjonen bak midlene/gaven.
5. Årsmøtet legger til grunn at overføringer til stiftelsen ikke må sette driften til DNF i fare det året overføringene gjennomføres. Det vil si at inneværende budsjett skal kunne overføres og at stiftelsen har et moralsk ansvar for å sikre DNF så lenge organisasjonen følger DNs vedtekter og etiske plattform, lokalavdelingens egne etiske retningslinjer, dyrevernloven samt kan fremlegge godkjent regnskap.
6. Stiftelsen skal kunne kreve en plass i styret til DNF.
7. Stiftelsen vil ikke være forpliktet til økonomisk støtte om DNF legges ned eller omorganiseres fra sin nåværende form eller organisasjonstilknytning.
8. Årsmøtet ønsker orientering om utviklingen på årsmøtet 2016.

Lagmannsretten er ikke kjent med stemmetallet. Selve protokollen for møtet er ikke fremlagt, bare innkallingen med sakslisten.

Da Dyrebeskyttelsen Norge ble kjent med vedtaket, reagerte man på dette. Sentralstyret i DN ba advokat Pål Øivind Tjernshaugen om en vurdering av om vedtaket om opprettelse av en stiftelse og overføring av midler fra DNF til stiftelsen ville være i tråd med DN sine vedtekter og generell foreningsrett. Hans vurdering var at vedtaket streid mot vedtektene. I brev til DNF adressert til styrets leder Haldis Quale 8. desember 2015 gjenga han stiftelsesloven §§ 2 og 3 og uttalte deretter:

Det er her særlig verdt å merke seg § 3, hvor det klart fremkommer at oppretteren av stiftelsen, i dette tilfellet DNF, ikke har rådighet over formuesverdiene som er overført til stiftelsen. Stiftelsen er altså selvstyrende uten mulighet for påvirkning utenfra.

Dette innebærer at DNF, ved å overføre midler til stiftelsen, tar midler ut av DN/DNF og unndrar midlene fra foreningen slik at verken DN eller DNF har noen form for mulighet til å påvirke bruken av midlene.

Jeg minner i den anledning også om at DNF ikke er en selvstendig forening. Alle medlemmer er medlemmer i DN som blir organisert i lokalavdelinger, i dette tilfellet DNF. Det vises til DN's vedtekter § 3. Lokalavdelingene er underordnet DN's sentrale organer, jf blant annet vedtektenes § 4-1. Medlemmene betaler sin kontingent til DN som utbetaler kontingentandel til lokalavdelingene. DN sentralt fordeler også andre midler til lokalavdelingene til bruk i foreningsarbeidet. Det er selvsagt ikke greit at disse midlene så skal overføres til en stiftelse utenfor DN's og DNF's mulighet for kontroll. Det er også tvilsomt om gaver eller testasjoner uttrykkelig gitt til DNF skal kunne overføres til en stiftelse utenfor DNF's kontroll.

Det nevnes også at punkt 6 i vedtaket fra DNF's årsmøte, om at stiftelsen skal kunne kreve en plass i DNF's styre, også vil være stridende mot DN's vedtekter hvor det forutsettes personlig medlemskap, jf blant annet vedtektene § 3, og hvor det blant annet i § 5-5 fremkommer at alle tillitsvalgte må være medlem av DN. For øvrig kan heller ingen kreve styreplass i DNF, idet styret skal velges på hvert årsmøte iht. vedtektenes demokratiske prinsipper.

Ovennevnte er tilstrekkelig til å konstatere at DNF's vedtak om opprettelse av stiftelse er stridendemot DN's vedtekter. DN forstår at DNF har fattet sitt vedtak i beste mening og sikkert ønsker å forholde seg til DN's vedtekter slik det fremkommer av vedtektene § 15 at alle lokalavdelinger skal.

Ettersom saken nå er kommet opp, bes imidlertid for ordens skyld bekreftet at DNF ikke vil opprette en stiftelse og overføre midler til denne. Dersom en slik stiftelse allerede er opprettet, bes bekreftet at ingen overføringer/ytterligere overføringer vil bli gjort og at stiftelsen ikke gis styreplass i DNF.

Brevet ble ikke besvart.

DNF gikk ikke videre med arbeidet med å opprette en stiftelse.

Lars Holmedal døde 31. desember 2021 og etterlot seg et testament datert 29. januar 2008. Der heter det av betydning for denne saken:

Etter at eventuell gjeld/begravelsesomkostninger er dekket og det er avsatt midler til stell av gravsted, sal all min formue gå til Dyrebeskyttelsen, den lokale avdeling i Farsund, eventuelt til nærmeste lokale avdeling, dersom avdelingen her opphører.

(....)

Jeg ønsker at Dialogadvokatene v/adv Paul Rynning, eventuelt hans etterfølger, skal forestå booppgjøret.

30. mars 2022 ble det holdt årsmøte i DNF. Noen tid før årsmøtet tok daværende styreleder i DNF, Haldis Quale, kontakt med Arne Sten Mikalsen med forespørsel om han ut fra sin forretnings- og økonomiske bakgrunn kunne bistå med å etablere en stiftelse, og om han kunne stille til valg som styreleder i DNF på årsmøtet 2022. Det var han villig til. Ifølge tingrettens dom på side 5 var Mikalsen da medlem av foreningen. Det er ikke riktig. Partene er enige om at han kom inn i foreningen og i styret etter årsmøtet, slik det fremgår av dommen på side 3.

Mikalsen var ikke foreslått som medlem av styret av valgkomitéen i DNF. Han møtte imidlertid på årsmøtet og ble valgt som styrets leder. Det ble ikke sagt noe på årsmøtet om planene om å opprette en stiftelse.

Som øvrige medlemmer av styret ble valgt Haldis Quale, Ingvild Koksvik, Inger Lise Eriksen, Anne Quale, Gunhild Brustugun og Elin Bragdø. De er i tillegg til stiftelsen parter i denne saken. Av disse var Anne Quale og Brustugun ikke på valg. Under ankeforhandlingen ble det opplyst at de øvrige ble valgt etter forslag på årsmøtet. Ingen av kandidatene valgkomitéen hadde foreslått, ble valgt.

Det nye styret begynte etter årsmøtet arbeidet med å få opprettet stiftelsen. Et første utkast til vedtekter for stiftelsen ble gjennomgått og godkjent på det konstituerende styremøtet 19. mai 2022. Ifølge tingrettens dom ble møtet holdt 24. juni 2022, men lagmannsretten fortolker protokollen slik at referatet ble sendt ut denne dagen.

Spørsmålet om opprettelse av stiftelse ble behandlet på styremøte i DNF 15. desember 2022. I protokollen heter det innledningsvis: «Styret møttes for å legge til rette for etablering av en stiftelse for å forvalte foreningens midler.» Sak nr. 01 var: «Opprettelse av stiftelse» med angitt vedlegg «vedtekter». Sak nr 02 var: «Overføring av arv til stiftelsen» med vedlegg «oversikter». Sak nr 03 var: «Forslag om å overføre oppsparte midler utenom

nødvendige arbeidskapital» med vedlegg «Div mail». Som vedtak i de tre sakene ble angitt «Godkjent». Sak 04 var revidert budsjett, som ble tatt til orientering.

Det fremgår ikke av protokollen hvem som var til stede og om vedtakene var enstemmige. Det er imidlertid opplyst og legges til grunn at vedtakene var enstemmige.

DNF har etterlyst og i rettssaken krevd fremlagt vedleggene det er vist til i sak 02 og 03. Ankemotpartene har imidlertid opplyst, og gjentatt senest under ankeforhandlingen, at dokumentene ikke eksisterer. Det er ikke kjent hvilket beslutningsgrunnlag styret hadde.

«Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund (SDF)» - heretter stiftelsen – ble registrert i Stiftelsesregisteret 21. mars 2023. Stiftelsesdatoen er oppgitt til 28. januar 2023. Lagmannsretten bemerker at dokumentet som formelt etablerer stiftelsen, ikke er fremlagt i saken. Bare vedtektene er fremlagt. Partene har imidlertid forutsatt – og lagmannsretten legger til grunn – at stiftelsen ble opprettet 28. januar 2023.

Styrets leder i stiftelsen er Arne Sten Mikalsen. Styremedlemmer er Haldis Quale og Ingvild Koksvik og varamedlemmer er Gunhild Brustugun og Ellen Charlotte Bragdø. Mikalsen var fremdeles leder og de øvrige fire var fortsatt styremedlemmer i DNF da stiftelsen ble opprettet.

Om stiftelsens grunnkapital heter det i vedtektenes punkt 3:

Stiftelsens grunnkapital er på NOK 100 000. Grunnkapitalen er etablert ved gave fra oppretter Dyrebeskyttelsen Norge avd. Farsund på kr 400.000. Verdi av overførselen ut over grunnkapitalen er annen fri egenkapital kr 300 .000.

Stiftelsen kan motta ytterligere gaver i form av penger, fast eiendom eller annet etter samtykke fra styret, og styret kan bestemme at slike midler skal tillegges grunnkapitalen. Dersom slikt vedtak ikke gjøres skal midlene være en del av den frie egenkapitalen.

I henhold til stiftelsesloven § 14 første ledd skal stiftelser ved opprettelsen ha en grunnkapital på minst 100 000 kroner.

Fra boet til Lars Holmedal fikk DNF utbetalt 500 000 kroner 21. mars 2023 og ytterligere 931 803,67 kroner 19. april 2023 etter salget av en leilighet, til sammen 1 431 803,67 kroner.

DNF overførte 28. februar 2023 til sammen 400 000 kroner til stiftelsen. Etter å ha mottatt første del av arven fra Holmedal på 500 000 kroner, overførte DNF 24. mars 2023 samme beløp til stiftelsen. Den 17. april 2023 overførte DNF til sammen 200 000 kroner og 20. april 2023 overførte DNF til sammen 865 000 kroner til stiftelsen.

Til sammen ble det overført 1 965 000 kroner fra DNF til stiftelsen i tiden 28. februar 2023 til 20. april 2023. Etter overføringene gjenstod i henhold til fremlagt kontoutskrift 36 728 kroner på kontoen til DNF. Lagmannsretten bemerker at beløpet i henhold til tingrettens dom side 7 var cirka 77 000 kroner. Antakelig er dette en misforståelse. I tilsvaret til en begjæring om arrest 13. september 2023, omtalt nærmere nedenfor, er det opplyst at dette var saldoen på kontoen per 30. juni 2023. Det var etter at laget hadde mottatt et tilskudd 46 830 kroner i såkalte «grasrotmidler». Opplysningene fremgår også av stevningen i nærværende sak 22. mars 2024.

DN sentralt ble kjent med opprettelsen av stiftelsen først etter at den var registrert og reagerte da sterkt. Mikalsen ble innkalt til et teamsmøte 16. april 2023 med medlemmer av sentralstyret og daglig leder i DN. I henhold til referatet av møtet i brev 18. april 2023 fra sentralstyrets leder Anne Lise Risøen til DNF ved Arne Mikalsen, uttalte Mikalsen at styrets intensjon var å orientere medlemmene i DNF om opprettelsen av stiftelsen i årsmøtet for 2023, som skulle holdes 26. april 2023. Det ble imidlertid avklart at årsmøtet måtte avlyses, og at sentralstyret så fort det var praktisk mulig skulle kalle inn til et ekstraordinært årsmøte i DNF i Farsund. Det er før øvrig enighet om at tonen i møtet ble anspent. DN anså opprettelsen av stiftelsen og overføringen av midler dit for å stride mot foreningens vedtekter og være uberettiget. Mikalsen uttalte i en epost etter møtet at han mente å ha blitt beskyldt for underslag. Likevel ble det de påfølgende tre dagene til sammen 1 065 000 kroner fra DNF til stiftelsen. I epost 24. april 2025 bekreftet Mikalsen etter krav fra DN at det ikke ville bli overført ytterligere midler.

Det ble innkalt til ekstraordinært årsmøte i DNF 26. juni 2023. I siste styremøte 19. juni 2023 besluttet det sittende styret i henhold til protokollen å trekke seg kollektivt fra sine verv og ikke stille til nyvalg. På årsmøtet 26. juni ble nytt styre valgt. Det nye styret fikk et lån på 200 000 kroner fra DN sentralt for å holde virksomheten i gang. Da hadde laget i henhold til protokollen fra sentralstyremøtet i DN, 2 000 kroner igjen på konto.

DN fremsatte 30. juni 2023 i brev fra advokat Pål Øivind Tjernshaugen til stiftelsen ved Arne Sten Mikalsen krav om at samtlige midler som var overført til stiftelsen, ble tilbakeført til DNF. Kravet ble ikke etterkommet. DN fremsatte dernest 7. september 2023 begjæring om arrest til Agder tingrett. Begjæringen er ikke fremlagt. I tilsvaret til begjæringen 13. september 2023 ved advokat Frank Johansen tok stiftelsen til gjennmæle og gjorde blant annet gjeldende at opprettelsen av stiftelsen og overføringen av midler var berettiget. Stiftelsen bestred at både kravet og sikringsgrunnen var sannsynliggjort.

Forut for rettsmøtet for muntlig behandling av arrestbegjæringen ble det i epost-utveksling 2. og 3. oktober 2024 inngått avtale om at et beløp på 1.700.000 kroner skulle settes inn på sperret klientkonto hos advokat Frank Johansen. Stiftelsen skulle beholde en arbeidskapital på cirka 200 000 kroner. Av denne arbeidskapitalen kunne stiftelsen betale allerede påløpte kostnader i henhold til fakturaer som til sammen lå i størrelsesordenen 10 000 til 20 000

kroner. Den resterende del av arbeidskapitalen kunne kun deles ut til DNF til kostnadsdekning av foreningens arbeid.

Det er under ankeforhandlingen opplyst at beløpet på 1 700 000 kroner fremdeles står på advokat Johansens klientkonto. Arbeidskapitalen er i det vesentlige forbrukt av stiftelsen, blant annet til dekning av veterinærutgifter og andre utgifter for katter som er i fosterhjem.

Det nye styret i lokalavdelingen traff 14. mars 2024 vedtak om eksklusjon som medlemmer av DNF av de som hadde vært medlemmer av styret da stiftelsen ble opprettet og pengene overført.

På årsmøtet i DNF 19. mars 2024 ble det vedtatt å støtte styrets arbeid med å få tilbake pengene som var overført til stiftelsen. Årsmøtet ga også sin tilslutning til rettslige skritt som å ta ut søksmål mot stiftelsen og de tidligere styremedlemmene.

DNF reiste ved stevning til Agder tingrett 22. mars 2024 sak mot stiftelsen og de syv tidligere styremedlemmene Arne Sten Mikalsen, Haldis Quale, Ingvild Koksvik, Inger Lise Eriksen, Anne Quale, Gunhild Brustugun og Elin Bragdø (styremedlemmene). I stevningen ble det nedlagt påstand om at stiftelsen og styremedlemmene som solidarisk ansvarlige skulle dømmes til å betale 1 965 000 kroner til DNF.

Påstanden ble senere i prosesskriv 21. mai 2024 utvidet med en påstand i nytt punkt 1 om fastsettelsesdom for at stiftelsen er ugyldig opprettet. Påstanden om fullbyrdsdom i punkt 2 ble utvidet med et rentekrav. Denne påstanden er senere opprettholdt.

De saksøkte nedla påstand om frifinnelse.

Tingretten avsa 24. september 2024 dom med slik domsslutning:

1. Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund, Arne Sten Mikalsen, Anne Quale, Haldis Quale, Elin Maria Charlotte Bragdø, Gunhild Brustugun, Inger Lise Eriksen og Ingvild Koksvik frifinnes.
2. Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse å betale kr 215.000,- tohundreogfemtentusen-kroner i samlede sakskostnader til Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund, Arne Sten Mikalsen, Anne Quale, Haldis Quale, Elin Maria Charlotte Bragdø, Gunhild Brustugun, Inger Lise Eriksen og Ingvild Koksvik

Om saksforholdet for øvrig og partenes anførsler for tingretten, vises til dommen.

DNF anket dommen. Anken retter seg mot rettsanvendelsen og bedømmelsen av faktiske forhold. Påstandens punkt 2 ble utvidet med 20 000 kroner til 1 985 000 kroner. I henhold til sluttinnlegget 24. september 2025 gjelder beløpet utgifter pådratt DNF i forbindelse med

opprettelsen av stiftelsen. Ankemotpartene nedla i anketilsvaret påstand om at anken prinsipalt nektes fremmet og subsidiært forkastes. Ankemotpartene har ikke hatt prosessuelle innvendinger mot påstandsutvidelsen.

Ankeforhandling ble holdt i Arendal 8. og 9. oktober 2025. Som partsrepresentant for DNF møtte styrets leder Gunn Karina Andersen og ga forklaring. Dessuten møtte sentralstyrets leder Anne Lise Risøen. Samtlige ankemotparter møtte. Arne Sten Mikalsen er i egenskap av styrets leder også partsrepresentant for stiftelsen. Av ankemotpartene ga Haldis Quale og Anne Quale forklaringer i tillegg til Mikalsen. Om bevisførselen vises for øvrig til rettsboken.

Lagmannsretten reiste ved innledningen til ankeforhandlingen spørsmål til partene om hva som i tilfelle vil være rettsvirkningene av at opprettelsen av stiftelsen kjennes ugyldig i henhold til punkt 1 i ankende parts påstand. Partene uttalte at de er enige om at dette innebærer at stiftelsen opphører og at midlene som er i behold skal tilbakeføres til DNF.

Lagmannsretten reiste dernest spørsmål om saken bør deles i medhold av tvisteloven § 16-1 annet ledd første punktum slik at lagmannsretten først tar standpunkt til dette kravet. Partene hadde ulikt syn på spørsmålet. Ankemotpartene mente at saken burde deles. DNF ønsket særlig av prosessøkonomiske grunner at saken ikke ble delt. Lagmannsretten besluttet å dele forhandlingene og pådømmelsen, slik at lagmannsretten først tar særskilt standpunkt til kravet om fastsettelsesdom for at opprettelsen av stiftelsen er ugyldig, og at midlene skal tilbakeføres til DNF. Svaret på det spørsmålet er avgjørende for utmålingen av et eventuelt erstatningskrav mot styremedlemmene.

Partenes påstander og påstandsgrunnlag

Den ankende part – *Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund* – har nedlagt slik påstand:

1. Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund, org.nr. 930990353, er ikke gyldig opprettet. Konsekvensene av dette er at stiftelsen opphører og at stiftelsens midler tilbakeføres Dyrebeskyttelsen Norge Lyngdal og Farsund.
2. Arne Sten Mikalsen, Anne Quale, Haldis Quale, Elin Maria Charlotte Bragdø, Gunhild Brustugun, Inger Lise Eriksen, Ingvald Koksvik og Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund dømmes in solidum å betale til Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund et beløp oppad begrenset til kr 1.985.000,- med tillegg av avsavnsrente på 3,5% av kr 4.000,- fra 18.08.2022, kr 400.000,- fra 28.02.2023, kr 500.000,- fra 24.03.2023, kr 150.000,- fra 17.04.2023, kr 50.000,- fra 19.04.2023, kr 865.000,- fra 20.04.2023, og kr 16.000,- fra 18.05.2023 og frem til 30. juli 2023 og deretter forsinkelsesrente frem til betaling skjer.

3. Dyrebeskyttelsen Norge Lyngdal og Farsund tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Saken er som sagt delt, slik at lagmannsretten i denne avgjørelsen behandler kravet i påstandens punkt 1. I dette spørsmålet har DNF i hovedsak gjort gjeldende:

Styrets beslutning om opprettelse av stiftelse og overføring av midler er ugyldige.

Partene er enige om at opprettelse av stiftelsen krever årsmøtevedtak i DNF. Prinsipielt gjør DNF gjeldende at årsmøtevedtaket i 2015 ikke ga styret kompetanse til å opprette stiftelsen i 2022 uten at saken var forelagt medlemmene på nytt. Vedtaket ble ikke fulgt opp eller lagt frem på senere årsmøter. Varigheten strekker seg iallfall ikke til 2022, hvor forutsetningene var endret og medlemsmassen ikke var den samme.

Vedtaket om opprettelse av stiftelsen er heller ikke i samsvar med årsmøtevedtaket. Det ble ikke avsatt tilstrekkelige midler til å sikre driften av lokalavdelingen.

Styret hadde heller ikke materiell kompetanse til å opprette stiftelsen. Beslutningen strider mot organisasjonens vedtekter og retningslinjer, og generelle foreningsrettslige prinsipper og styrets lojalitetsplikt.

I alle tilfeller kan beslutningen om opprettelse av stiftelse settes til side etter avtalerettslige prinsipper etter analogi fra avtaleloven § 36. Spesielt påpekes at vedtaket var urimelig med hensyn til organisasjonene demokratiske struktur og stod mot sentralstyrets syn. Avdelingens økonomiske stilling var også vesentlig endret fra 2015 til 2022. Det var heller ikke i samsvar med Lars Holmedals testament at arven etter ham ble overført til en stiftelse.

Styrets beslutning er også ugyldig fordi flere av styremedlemmene var inhabile. Styrets leder og to styremedlemmer utgjorde styret i stiftelsen. Vedtaket var til fordel for dem, blant annet fordi det var adgang til å utbetale dem honorar for arbeidet. Beslutningen er heller ikke forankret i et formriktig styrevedtak eller protokoll.

Ankemotpartene - *Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund, Arne Sten Mikalsen, Anne Quale, Haldis Quale, Elin Maria Charlotte Bragdo, Gunhild Brustugun, Inger Lise Eriksen og Ingvild Koksvik* – har nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund dømmes til å betale sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett.

I spørsmålet om gyldigheten av opprettelsen av stiftelsen og tilbakeføring av stiftelsens midler til DNF har ankemotpartene i korthet gjort gjeldende:

Tingrettens dom er riktig. Styrets vedtak om opprettelse av stiftelsen er gyldig og overføringen av midler til stiftelsen i henhold til vedtaket var rettmessig.

Årsmøtevedtaket i DNF i 2015 ga styret kompetanse til å opprette stiftelsen i 2022. Vedtaket var ikke tidsbegrenset og var ikke basert på en forutsetning om at det skulle gjennomføres i løpet av kort tid. I 2021 hadde økonomien bedret seg tilstrekkelig til at det var økonomisk grunnlag for å realisere vedtaket, og i januar 2022 fikk man informasjon om at Holmedal var død, og at det ville komme en betydelig arv. Derfor ble Arne Mikalsen spurt om å ta ledervervet i DNF og lede arbeidet med å opprette stiftelsen. Det forelå ikke nye momenter som tilsa at det nye styret måtte forelegge spørsmålet om opprettelse av stiftelsen for årsmøtet i DNF på ny.

Vedtaket om å opprette stiftelsen er i samsvar med årsmøtevedtaket i 2015. Det ble tilstrekkelige midler igjen i DNF. I henhold til vedtektene for stiftelsen kunne dessuten foreningen søke stiftelsen om midler. Det har DNF ikke gjort.

Opprettelsen av stiftelsen strider ikke mot vedtektene til DN og kan ikke settes til side etter foreningsrettslige eller avtalerettslige prinsipper. Vedtaket strider ikke mot DN's etiske retningslinjer og var ikke illojalt. Brevet fra advokat Tjernshaugen i 2015 var uttrykk for hans vurdering og var ikke en instruks som DNF var bundet av. Hans standpunkt var dessuten basert på en uriktig forutsetning om at DNF ikke er et eget rettssubjekt. Flere lokallag har opprettet stiftelser.

Overføringen av arven etter Holmedal til stiftelsen strider ikke mot testamentet. Tvert om sikrer overføringen at midlene blir benyttet lokalt i samsvar med formålet.

Styrets medlemmer var ikke inhabile og det knytter seg ikke formfeil til vedtaket som kan medføre at vedtaket er ugyldig.

Lagmannsrettens vurdering

Lagmannsretten er kommet til at anken fører frem på det grunnlag DNF prinsipalt har gjort gjeldende. Årsmøtevedtaket i 2015 ga ikke styret kompetanse til å opprette stiftelsen og overføre lokalavdelingens midler dit uten at saken var behandlet på ny av årsmøtet i foreningen. Hvorvidt årsmøtet ville hatt materiell kompetanse til å treffe et slikt vedtak, er et hypotetisk spørsmål lagmannsretten ikke finner det nødvendig å drøfte.

Lagmannsretten bemerker:

I henhold til § 5 i vedtektene til DN, som er felles for organisasjonen sentralt og lokalavdelingene, er årsmøtet lokalavdelingens høyeste myndighet. Årsmøtet behandler i henhold til § 5-3 blant annet saker som er knyttet til driften av lokalavdelingen og andre prinsipielle saker.

Partene er enige om at vedtaket om å opprette stiftelsen og overføringen av betydelige av foreningens midler dit, måtte treffes av årsmøtet i DNF. Det er åpenbart korrekt. Vedtaket var både prinsipielt og praktisk av største betydning for DNF. Formuleringen i protokollen for styremøtet 15. desember 2022 reflekterer formålet: «Styret møttes for å legge til rette for etablering av en stiftelse for å forvalte foreningens midler.» Beskrivelsen er dekkende. Etter at stiftelsen ble opprettet, ble til sammen 1 965 000 kroner overført dit. Det var både arven fra Holmedal og det meste av foreningens oppsparte midler. Etter overføringen satt foreningen igjen med under 40 000 kroner og måtte søke DN sentralt om et lån for å holde virksomheten i gang.

Beslutningen om å opprette en stiftelse hadde også svært stor prinsipiell betydning. Det innebar at foreningens medlemmer mistet rådigheten over midlene. I henhold til punkt 5 i årsmøtevedtaket i 2015 skulle stiftelsen ha «[e]t moralsk ansvar for å sikre DNF så lenge organisasjonen følger DNs vedtekter og etiske plattform, lokalavdelingene egne retningslinjer, dyrevernloven samt kan fremlegge godkjent regnskap.» Det lå innenfor rammen av stiftelsens formål i henhold til § 2 i vedtektene at stiftelsen blant annet kan finansiere forpliktelser som DNF påtar seg i forbindelse med omplassering av dyr i fosterhjem. Det er imidlertid det selvsupplerende styret i stiftelsen som fullt ut har myndighet til å bestemme hvordan midlene skal benyttes.

Årsmøtevedtaket i 2015 er formulert på en måte som tyder på at det var forutsetningen å arbeide videre med sikte på å få opprettet stiftelsen den gang. I henhold til punkt 8 i vedtaket ønsket årsmøtet en orientering om utviklingen på neste årsmøte i 2016. Etter at DNF ved styrets leder Haldis Quale ved brevet fra advokat Tjernshaugen 8. desember 2015 var blitt meddelt at dette streid mot organisasjonens vedtekter, gikk imidlertid ikke styret i DNF videre med planene. DNF fulgte riktignok ikke oppfordringen om å bekrefte at DNF ikke ville opprette en stiftelse og overføre midler til denne, men planene ble i realiteten skrinlagt. At opprettelsen av stiftelse ikke var et tema på noe årsmøte i ettertid, tyder på at det har vært en alminnelig oppfatning lokalt at spørsmålet var bortfalt som uaktuelt. I alle fall hadde ikke foreningens medlemmer grunn til å tro noe annet.

Høsten 2022 var situasjonen en vesentlig annen enn våren 2015. Økonomien var vesentlig bedret ved at DNF hadde oppsparte midler på cirka 650 000 kroner, og det var kjent at foreningen om kort tid ville motta arven fra Holmedal. Om disse midlene i fremtiden skulle forvaltes av DNF ved foreningens medlemmer eller overlates til stiftelsen, var et spørsmål av største betydning for foreningens fremtid. Det var også en viktig endret forutsetning for vedtaket i 2015 at DN sentralt hadde gitt uttrykk for at opprettelsen av

stiftelsen ville være i strid med vedtektene. Uansett hvordan medlemmene måtte se på ønskeligheten av å overlate foreningens midler til forvaltning av en stiftelse, var det et viktig prinsipielt spørsmål om foreningen burde handle i strid med sentralstyrets syn i brevet fra 2015, uten at spørsmålet var forelagt DN på ny. Det var kjent at spørsmålet om opprettelse av stiftelser var et sterkt omdiskutert tema i organisasjonen.

Da Haldis Quale som daværende styreleder i DNF høsten 2021 ønsket å arbeide for å opprette stiftelsen, ville riktig fremgangsmåte vært riktig at styret fremmet forslag om dette som sak på årsmøtet som skulle avholdes 30. mars 2022. Det fulgte av foreningens vedtekter § 5 annet ledd at DNF – i praksis styret – skulle kunngjøre endelig innkalling med saksliste til årsmøtet for alle medlemmer og Dyrebeskyttelsen Norges sentralstyre minst én uke før årsmøtet. Det følger av samme bestemmelse i vedtektene at årsmøtet bare behandler de saker som står uttrykkelig nevnt i innkallingen.

Det som i stedet skjedde var at Arne Mikalsen dukket opp på årsmøtet og ble lansert som kandidat til vervet som leder uten at det ble nevnt at han var engasjert for å arbeide for å få opprette stiftelsen. At stiftelsen var opprettet og foreningens midler overført dit, ville foreningens medlemmer først bli orientert om etter at disposisjonene hadde funnet sted og i praksis ikke ville kunne omgjøres. Tatt i betraktning av tiden som var gått og i den situasjon som forelå finner lagmannsretten det lite tvilsomt at årsmøtevedtaket i 2015 ikke ga styret som ble valgt på årsmøtet 30. mars 2022, kompetanse til å opprette stiftelsen og overføre foreningens midler dit uten at saken var behandlet på nytt årsmøte i lokalavdelingen. Lagmannsretten tar ikke standpunkt til om årsmøtet ville vært materielt berettiget til å treffe et slikt vedtak.

Det følger av dette at opprettelsen av stiftelsen 28. januar 2023 er ugyldig. Partene er som sagt enige om at dette medfører at midlene som er i behold tilhører DNF og skal tilbakeføres dit. I praksis innebærer det i første rekke at beløpet på 1 700 000 kroner med tillegg av renter som står på sperret konto hos ankemotpartenes prosessfullmektig, utbetales til DNF. Partene går ut fra at stiftelsen på grunnlag av dommen vil kunne slettes av Stiftelsesregisteret uten at det er nødvendig å følge de formelle reglene om oppløsning av stiftelsen i stiftelsesloven.

Avgjørelsen er en deldom. Når deldommen er rettskraftig, vil lagmannsretten fortsette behandlingen av kravene om fullbyrdselsdom i henhold til punkt 2 i påstanden fra DNF. Beløpet DNF får refundert fra stiftelsen, vil gå til fradrag i det som måtte være kravene mot styremedlemmene, slik at lagmannsretten imøteser at DNF vil nedlegge en ny påstand som reflekterer dette.

Lagmannsretten bemerker at ankemotpartene har hatt en felles interesse i at opprettelsen av stiftelsen var gyldig, og at overføringen av midler dit var berettiget. Når det er fastslått at dette ikke er tilfelle, beror avgjørelsen om styremedlemmenes erstatningsansvar på en

konkret og individuell vurdering av hver enkelt av styremedlemmenes forhold, uten at det følger av lagmannsrettens avgjørelse at de i tilfelle av ansvar hefter solidarisk for hele DNFs samlede økonomiske tap.

Sakskostnader

Når saken avgjøres ved en deldom etter oppdeling av saken i medhold av tvisteloven § 16-1 annet ledd, vil det ofte følge av tvisteloven § 20-8 tredje ledd at avgjørelsen om sakskostnader må utsettes til avgjørelsen som avslutter saken, jf. Tore Schei mfl., Tvisteloven: Lovkommentar, § 20-8 note 5.2, Juridika, revidert 1. september 2025. Unntaksvis kan imidlertid retten ha tilstrekkelig grunnlag for å treffe en avgjørelse om ansvaret for de sakskostnader som så langt er pådratt. Rt-1992-453 er et eksempel på en sak hvor Høyesterett fant grunnlag for dette.

I forholdet mellom DNF og stiftelsen finner lagmannsretten tilstrekkelig grunnlag for å treffe avgjørelse om sakskostnadene. DNF har i forhold til stiftelsen vunnet saken ved å ha fått medhold fullt ut eller i det vesentlige etter tvisteloven § 20-2 annet ledd første punktum og bør tilkjennes full erstatning for sine sakskostnader for tingretten og lagmannsretten i medhold av hovedregelen i § 20-2 første ledd. Det foreligger ikke tungtveiende grunner som etter en samlet vurdering gjør det rimelig å fritta stiftelsen for ansvaret i medhold av unntaksregelen i § 20-2 tredje ledd verken for tingretten eller lagmannsretten.

Når det er flere parter på samme side, følger det av tvisteloven § 20-6 første og annet ledd at rett og plikt til sakskostnader i forhold til motparten avgjøres særskilt for hver part, og at retten avgjør om flere parter som pålegges erstatningsansvar skal hefte solidarisk. I denne dommen avgjør lagmannsretten bare spørsmålet om sakskostnader i forholdet mellom DNF og stiftelsen.

Erstatningen skal i medhold av tvisteloven § 20-5 første ledd dekke den ankende parts nødvendige sakskostnader. Ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, legges det vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem.

Ankende part fremsatte i kostnadsoppgave inngitt ved avslutningen av ankeforhandlingen et samlet salærkrav på 661 625 kroner eksklusive mva. Merverdiavgift kommer i tillegg. Beløpet gjelder de sakskostnader som hittil er påløpt.

I tilleggsoppgave 14. oktober 2025 fremsatte DNF krav om dekning av utlegg til reise og opphold med 8 832 kroner.

Ankemotpartene gjorde gjeldende at salærkravet er vesentlig for høyt og fremsatte selv et salærkrav på 148 000 kroner eksklusive mva.

Det er bare kostnadene forbundet med behandlingen av spørsmålet om opprettelsen av stiftelsen var ugyldig og om tilbakeføring av stiftelsens midler til DNF som skal avgjøres nå, slik at det må gjøres et skjønnsmessig fradrag. Kostnadene er imidlertid ifølge ankende part i det alt vesentlige felles for ankemotpartene. Kostnadene som under saksforberedelsen særskilt gjaldt erstatningskravet mot styremedlemmene personlig, var begrenset. Ingen av styremedlemmene påberopte på spørsmål fra DNF individuelle unnskyldningsgrunner. Anførslene var felles.

Lagmannsretten har ikke noe å bemerke til timeprisene som er benyttet, men finner at det samlede timeforbruket er for høyt. Det er krevd erstatning for 46,25 timer frem til og med anke til en sum av 107 325 kroner. I perioden frem til rettsmøtet tok til, er det krevd erstatning for til sammen 166,75 timer til en sum av 458 700 kroner. Frem til sakens avslutning er det krevd erstatning for 33 timer for en sum av 95 600 kroner. Bortsett fra under ankeforhandlingen, hvor begge var til stede, er det opplyst at arbeidet har vært fordelt mellom prosessfullmektigen og den rettslige medhjelperen slik at det ikke er krevd erstatning for dobbeltarbeid.

Lagmannsretten finner at erstatningen må settes ned. Merutgifter som skyldes at ankende part benyttet to advokater i ankesaken, hvorav begge var nye for lagmannsretten, bør ikke kunne kreves dekket av ankemotpartene. Lagmannsretten har avgjort saken på et grunnlag som var relativt oversiktlig og enkelt, men har forståelse for at saken også reiste spørsmål som rettslig sett var lite avklart, og hvor saksforberedelsen krevde noe tid. Lagmannsretten er etter en skjønnsmessig vurdering kommet til at samlet erstatning for salær eksklusive mva. for behandlingen av kravet i påstandens punkt 1 bør fastsettes til 450 000 kroner. DNF har ikke fradragsrett for inngående merverdiavgift, som derfor kommer i tillegg. Beløpet er 562 500 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret ved anke med 34 479 kroner og utlegg med 8 832 kroner, til sammen 605 311 kroner.

For tingretten innga DNF oppgave 4. september 2024. Det samlede kravet var 359 712,50 kroner. Av dette var 353 125 kroner for salær inklusive mva. I tillegg kommer utlegg til reise og opphold med 6 587,50 kroner inklusive mva. og rettsgebyr for søksmålet med 10 216 kroner og for arrestbegjæringen med 3 107 kroner. DNF innga 6. september 2024 en tilleggsoppgave over vitnekostnader med 16 567 kroner.

I henhold til oppgaven omfatter salærkravet arbeid med arrestbegjæringen. Sakskostnadene i arrestsaken er imidlertid ikke en kostnader ved saken som kan kreves dekket i søksmålet. Det må gjøres et visst fradrag i salærkravet, og rettsgebyret kan heller ikke kreves dekket. Det må også gjøres et skjønnsmessig fradrag for kostnader som ikke kan knyttes til behandlingen av spørsmålet om opprettelsen av stiftelsen var ugyldig. Lagmannsretten finner etter skjønn at erstatningen for salær kan fastsettes til 320 000 kroner. I tillegg kommer utlegg til rettsgebyr i søksmålet med 10 216 kroner, andre utlegg med 6 587,50 kroner og vitnekostnader med 16 567 kroner, til sammen avrundet 353 371 kroner.

Ettersom det følger av dommen at alle stiftelsens midler tilhører DNF, får erstatningsansvaret for sakskostnader i praksis liten betydning for stiftelsen. Om de øvrige ankemotpartene blir pålagt solidarisk ansvar for sakskostnadene etter tvisteloven § 20-6 annet ledd, blir avgjort ved lagmannsrettens avsluttende avgjørelse i saken.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund, org.nr. 930990353, er ikke gyldig opprettet. Stiftelsen opphører og dens midler tilbakeføres Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund.
2. I sakskostnader forbundet med behandlingen av kravet i domsslutningen punkt 1 betaler Stiftelsen Dyrebeskyttelsen Farsund til Dyrebeskyttelsen Norge, Lyngdal og Farsund innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen, sakskostnader for lagmannsretten med 605 311 – sekshundreogfemtusentrehundreogelleve – kroner og sakskostnader for tingretten med 353 371 – trehundreogfemtifetusetrehundreogsyttien – kroner.
3. Avgjørelsen om sakskostnader forbundet med behandlingen av kravene i punkt 2 i ankende parts påstand utsettes til avgjørelsen som avslutter behandlingen av saken.

Dag Bugge Nordén

Ketil Sondresen

Ben Fegran

